

Wychodzi codziennie o god. 11 rano,
z wyjątkiem dni świątecznych.

Prenumerata wynosi:

w Krakowie rocznie zhr. 9, kwart.
zhr. 2 c. 25, miesięcznie 80 c.

Pocztą w Austrii rocznie zhr. 12,
kwart. zhr. 3, miesięcznie zhr. 1 c. 15,
w Niemczech rocz. 24 mr., kwart. 6 mr.

KRONIKA

Numer pojedynczy cent. 5.

Ogłoszenia przyjmują się za opłatą
po c. 5 od wiersza (petit).

Nadesłane (na 3ej stronie) po c. 10 od
wiersza.

Prenumeratę i Ogłoszenia
przyjmuje Administracja „Kroniki“
przy ul. Sławkowskiej Nr. 262.

Dziś Klary panny
Jutro Hipolita męczén.

Redakcja otwarta codziennie z wyjątkiem
świąt od godz. 11 — 1 i od 3 — 5 popoł.

Wschód słońca o godz. 4. m. 47.
Zachód o godzinie 7 m. 23.

Kraków 12 Sierpnia.

(Z.) Straszliwy pożar Pułtуска w dniu 21 Lipca r. b. pochłonął między innymi i księgarnię p. Józefa Rafalskiego, b. naczelnika ptu Mławskiego, który po długim borykaniu się z losem, poświęcił się zawodowi księgarskiemu, a pracując w nim gorliwie od lat pięciu, doprowadził swój zakład do stanu kwitnącego, z korzyścią publiczności miejscowej i okolicznej a nawet i włościan. W jednej chwili ogień zniszczył całe jego mienie, pozostawiając go na bruku wraz z liczną rodziną. Czyby panowie księgarze krakowscy i galicyjscy nie zechcieli przyjść z pomocą swojemu koledze? Nawet drobne ofiary w książkach dopomogłyby mu do otwarcia na nowo księgarni w Pułtusku i zapracowania na dalsze utrzymanie rodziny. Sądźmy, że głos ten nie przebrzmi napróżno, i pp. księgarze — wydawcy będą mieli z pomocą swoich zapasów czém podzielić się z ofiarą losu. Redakcja *Kroniki* chętnie ofiaruje swoje pośrednictwo w przesyłce ofiarowanych książek do Pułtуска.

+ Czujemy się w obowiązku zwrócić uwagę *Kurjera Polskiego*, że jeśli przepisuje się artykuł *zypcem*

z innego pisma, należy przynajmniej tak przepisywać, aby fałszywem cytowaniem faktów nie wprowadzać w błąd publiczności i nie narażać jej na niepotrzebne zawody. *Kurjer Polski* zapomniał o tém i podając wiadomość o stypendjum ks. Wł. Czartoryskiego „dla stolarza i ślusarza“ opuścił w warunkach konkursowych zastrzeżenie „że w Krakowie w swoim rzemiośle pracują“. Czy Redakcja *Kurjera Polskiego* pomyślała, ilu stolarzy i ślusarzy z całej Galicji, niepotrzebnie w skutek tej pomyłki zgłoszą się o przyznanie im stypendjum?? Ile przykrości, ile zawodów ztąd wynikać może??

× Bawi u nas artysta Deryng z córką Marją, powracającą z występów w Warszawie, które miały szalone powodzenie. *Tygodnik Ilustrowany* podał bjoografię i portret tej artystki lwowskiej. Pierwsze próby występów p. Deryng były w Wieliczce. Widzieliśmy ją tam grającą w roku 1869 w komedji *Stary jegomość* i w roku 1870 w sztuce *Pożar w klasztorze*.

+ Składki na pogorzalców m. Pułtуска złożone w Redakcji *Kurjera Warszawskiego* wynosiły do dnia 5 b. m. 1068 rsr.

KRONIKA LITERACKA

(Dokończenie).

Z po za ludzi jak Suffczyński, których epoka siły i rozkwitu przypadła na rok 1830, widać tuż legiony i Kościuszkę, którymi się oni wykołysali. Wspomnienia żywe — bo w 1830 chodzili jeszcze po świecie towarzysze broni Dąbrowskiego i pana Tadeusza. Suffczyński z ust ich chwycił podania i w młodej duszy odbijały się one w tym blasku, którym tu świecą. Tak cały naród tę poezję swej walki ostatniej pojnował, tak ją wyśpiewał w duszy, tak ją nam opowiadano przy kominkach, w długie wieczory zimowe. Legendę tę stworzyła rzeczywistość, ból, fantazja, tradycja, geniusz całego narodu.

Nie idzie tu o formę artystyczną nawet, która w swoim rodzaju jest wyborna, bo się z treścią zrosła, najdroższy to sam ten materiał — złoto szczerze, wykopane rąk tyśiącem z łona naszej ziemi.

W powieści Suffczyńskiego patrzym niemal, jak się tworzy legenda narodowa, co w niej żyje, a co umiera, gdzie wyrastają kwiaty, jak się osłania suchy szkielet rzeczywistości grubową zielenią.

Lecz — wróćmy do wydania. Wydania powinszować możemy p. Żupańskiemu i podziwiamy je podwójnie, smak i odwagę a wiarę nakładcy. Nigdy żaden księgarz z kredką nie byłby się na nic podobnego ważył. Jeśli co, to ta księga jest ofiarą. Nie pójdzie ona za granicę, po za którą

panuje cenzura — może więc rachować na kraje polskie właśnie te, gdzie książka polska się nie rozechodzi, — gdzie na tysiąc głów daj Boże jedną, co kupuje. Święty obowiązek podtrzymywania życia narodowego w tem źródle, w którym ono jedynie istnieje i istnieć dziś może — pojęty gdzieindziej — w Poznańskiem i Galicji — weale dotąd nie był i nie jest zrozumianym — Poznańskie rozumiało go niegdyś, gdy na czele stali tu Libelty, Cieszkowscy, Marcinkowscy, dziś gdy wre wojna świętokradzka, domowa dzieląca nas na obozy, zgasało poczucie obowiązków dla narodowości i dla literatury.

Dziś gdy nie służy widokom jakiejś partji, nikogo książka nie obchodzi. W Galicji życie może się rozdzi, rozwija, w Poznańskiem jest zgrybiałość ze wszystkimi cechami zrzędności, i . . . Ale dosyć, na Boga. Widzę, że z epizodów i a parte — wyjść dziś nie potrafię.

Wróćmy jeszcze raz do wydania, aby mu życzyć szczęścia . . . jest śliczne. Pan Żupański powinien zawczasu obmyśleć schronienie dla tych wspaniałych zeszytów, dopóki powoli ich za granicę nie poprzekradają, tam gdzie się rozkupuje i biblia Dorego i album Matejki i Galerje różne i wszystko, co szlachetne życie ducha podtrzymuje. U nas sprzeda się za to dziesięć egzemplarzy broszury polemicznej, w której brat bratu nos i uszy obrzyna . . . *ad majorem Dei gloriam*, i na pociechę tym poczciwym Niemcom, nie potrzebującym teatru, boć dość na nas patrzeć.

J. I. KRASZEWSKI.

‡ W majątku Szpanowie, w powiecie Rowieńskim na Wołyniu, związane zostało Towarzystwo akcyjne dla prowadzenia cukrowni i rafinerji cukru. Założycielami Towarzystwa są: ks. Karol Radziwiłł, ks. Stanisław Lubomirski, ks. Roman Sanguszko, hr. Marja Potocka, hr. Józef Zamojski, hr. Władysław Branicki, hr. Wiktor de Broel-Plater, hr. Feliks Czacki, pp. Wincenty Czarnowski, Adam Grabowski, Gaspar Kozakowski, Aleksander Scholtze, Waclaw Przesmycki i Jakób Douglas.

○ Dziś, w teatrze letnim, komedia w 4 aktach oryginalnie przez W. Bogusławskiego w roku 1780 napisana p. t. *Król Henryk VI na łowach*.

— Dzisiejszej nocy zmarł nagle **Henryk Żychoń**, właściciel składu materiałów piśmiennych w pałacu Spiskim.

□ W roku 1858 zawiązał się komitet, mający na czele Aleksandra Przezdzieckiego, celem wydania dzieł Długosza w XIII tomach, z terminem lat pięciu. Po upływie lat siedmiu, ks. biskup Łętowski wystąpił z komitetu, dając za powód, że po sześciu latach ledwie wydano *Liber beneficiorum* i że zejdzie jakie lat 10 zanim wydaną zostanie reszta. Obecnie upływa lat 17 od chwili rozpoczęcia wydawnictwa, część członków komitetu powymierała (Węzyk i Przezdziecki). Teraz dopiero dowiadujemy się, że dalszy ciąg dzieł Długosza rozpoczyna Drukarnia L. Paszkowskiego, która w tym celu nowe czcionki na to dzieło sprowadza, aby całość druku była jednostajna.

‡ Proszeni jesteśmy o uczynienie wzmianki czy nie byłoby możliwym wznowienie *Siedmiu dziewcząt pod bronią*. Wiele osób chętnie pospieszyłoby do teatru, by odnowić znajomość z lat dziecińczych, i przekonać się czy *Dziewczęta* wiele stracą na uroku w porównaniu z *Dziesięciu córami na wydaniu*. Są zdania, że wypadłoby wprost przeciwnie.

○ Z Miechowskiego piszą do *Gazety Kiel.* o wsi Niedźwiedz, stariej siedzibie wojewodów Małachowskich, a od stu kilkudziesięciu lat w ręku rodziny hr. Wodzickich zostającej. Hr. Wodzicki, b. prezes senatu krakowskiego, poprzedni dziedzic, wielki miłośnik ogrodnictwa, nawet autor obszernego w tym przedmiocie dzieła, 50 lat z upodobaniem pracował nad wzbogaceniem swego ogrodu; dlatego cieplarnie w Niedźwiedziu obfitością i rzadkością roślin, przewyższyły przed 40 laty ówczesne najsłynniejsze nie tylko u nas, ale wiele podobnych zagranicznych zakładów. Prócz głównego i rub. 800 płatnego ogrodnika, pracowało tu 12-tu ogrodniczek i 24-ch stałych robotników, utrzymujących ogród we wzorowym porządku i świetności. Zakład ten rozpowszechnił w sąsiednich i dalszych okolicach kraju zamiłowanie w ogrodnictwie, a nabywane drzewka, krzewy i kwiaty, dotąd zdobią liczne siedziby szlacheckich dworów; nawet nie było nic dziwnego, zobaczyć rzadszą roślinę w skromnym dworku pod słomianą strzechą, albo w przyległych miasteczkach w domu uboższych mieszczan, urzędników lub oficjalistów.... Po śmierci „starego pana“ jak go dawniejsi tu włościanie nazywają, i podziale majątku między rodzinę, kosztowny ten zakład upadł, a czemu się bynajmniej nie dziwimy, bo intratą części dóbr podtrzymany w poprzednim stanie być nie mógł. Lecz to nas najwięcej zadziwia i boleśnie razi, że piękny park i ogród, obfitujący w rzadkie drzewa i krzewy, nie potrzebując tak kosztownej opieki jak cieplarnie, został niebacznie

zniszczony, ogałając miejscowość z jedynęj ozdoby. Pan rządca dóbr zbyt pozytywny myśliciel i działacz, zapewne bez wiedzy dziedzica, przed lat parą kazał wyciąć część parku, obracając w 1-ym roku zyskane pole na zasiew prosa, a obecnie plantuje na niem włoszczyznę. Drzewa w części sprzedano, a resztę obrócono na opał. W bieżącym zaś roku, wyniosłe cedry, lipy z olbrzymimi liśćmi, klony i inne rzadkie a odwieczne drzewa, na których kwiaty jak tulipany żółto kwitnące zdobiły ogród pałacowy, wioskę i brzeg rzeki, nie z przyczyny czasu, lecz znowu dla materialnych celów, padły pod ciężem siekiery.... I jakże myślicie? na co tak gwałtownie było potrzeba tych drzew? Oto po prostu porobiono koryta do pojenia bydła, sanie i t. p. sprzęty, a reszta poszła na opał.

2 W Warszawie, bawi obecnie p. Jaworski, malarz i fotograf zarazem, warszawianin, który wraz z Benedyktem hr. Tyszkiewiczem, odbył bardzo odległe podróże do Australii, Chin, Egiptu, i powraca teraz przez Włochy ze Stanów Zjednoczonych Ameryki. Celem tych wędrówek, jest zebranie album widoków i krajobrazów, z całego świata. Obaj turyści, po krótkim pobycie w kraju, udają się przez Włochy do Ziemi świętej. Większą część podróży morskich odbywają na jachcie, będącym własnością hr. Tyszkiewicza. Ten ostatni, jeden z najbogatszych członków zaszczytnie znanej w kraju naszym rodziny, ożenił się niedawno w Ameryce, a młoda i piękna jego małżonka, ma zamiar towarzyszyć mu w perygrynacjach, po obszarach starego i nowego świata. Literatura podróży, tak szczupłe u nas reprezentowana, korzystać będzie z tych odległych i zajmujących wycieczek, hr. Tyszkiewicz bowiem równie jak i p. Jaworski, umiejętnie włada piórem, i skrętnie a pilnie, prowadzą dziennik, przepelniony wrażeniami z tych ciekawych wędrówek.

Głosy Publiczności.

„Że miłość wieśniaka do dworu i swych panów będzie zawsze u nas *pium desiderium*, czyli, że takowej nigdy być nie może, okazuje fakt następujący: W niedzielę ostatnią będąc na wycieczce w okolicy pod K....., podsunęliśmy się we dwójkę aż do samej granicy austriacko-rosyjskiej. Nad samą granicą, w lesie wytrzebionym i borówkami tylko nader obficie porośłym, ujrzeliśmy kilka kobiet z dziećmi zbierającymi też borówki, któreto towarzystwo złożone z 9 osób, na nasze odezwanie się do nich, w okropnym popłochu do poblizkiego lasu uciekło, przyczem dzieci, jakieśmy się później dowiedzieli, przy tej ucieczce nogi na piach pokaleczyły. Zdumieni i rozciekawieni, ażaliby tam dzicy w lesie się nie trzymali, tém więcej, że ani na nawoływania ani zachęty nasze żadne z nich, ani stare ani młode nawrócić się nie chciało, z obawą spoglądaliśmy w ową stronę, czy zasadzki jakiej ci dzicy na nas nie urządzają, iżby nas pożreć. Po chwili takiej obawy, udało się nam wreszcie ściągnąć do siebie wieśniaka po terytorjum rosyjskiem spacerującego, który nam dopiero rzecz wyjaśnił w ten sposób, że borówek tam za darmo zbierać nie wolno, i że ci mniemani dzicy sądząc, że to idzie gajowy czy tam polowy, z obawy kary przed nami uciekli. Okoliczność tę stwierdziła później gromadka tych pseudo-dzikich i od nich dowiedzieliśmy się dalej, że kto z nich chce przez tydzień zbierać borówki, musi jeden dzień w tygodniu robić za darmo dla dworu. Ze dla siebie

Nowości

podawane przez księgarnię S. A. Krzyżanowskiego w Krakowie.

Engeström hr. W. Bukiet Haliny Obrazek dramatyczny w jednym akcie. Poznań 1875. 44 cent.

Bolesławita B. Sceny sejmowe. Grodno. 1793. Opowiadanie historyczne. Poznań 1875. Zlr. 1.70 cent

Libelt K. Estetyka czyli Umniotwo piękne. Część II. Poznań 1875. Zlr. 2.27 c.

Zamówienia na prowincję uskuteczniają się odwrotną pocztą.

**Portret s. p.
Agenora Hr. Gołuchowskiego**

Namiestnika Galicji
jest do nabycia w Zakładzie fotograficznym
Walerego Rzewuskiego
w Krakowie.

Najlepszym poświadczeniem wartości tego portretu jest list hr. **Gołuchowskiego** do właściciela zakładu. następującej treści:
„*Mój Mości Dobrodzieju!* Uprzejme pismo z d. 14 b. m. wraz z utworami słynnej Jego pracowni odebrałem, a w odwet wynurzam Panu najobowiązujszą podziękę za drogoceenny upominek, a raczej za ozdoby gościniec Krakowski, którym uradowałeś liczną moją rodzinę. — Dziękuję oraz Panu za staranne wykonanie fotografii niekolorowanych... z trzech pomniejszych wzorów przyłączam ten do listu mojego, który wedle mojego zdania najlepiej się udał, z prozbą abyś chciał przysłać mi dwanaście sztuk fotografii wielkich niekolorowanych (*Kniestück*) a czterdzieści ośm sztuk małych fotografii podług przyłączonego wzoru.

Co do rozpowszechniania fotografii mojej, cieszyć się będę, jeżeli liczny pokup teje wydadni, że osobistość moja istotnie na tyle zasłużyła sobie względów i wziętości u współpracowników, iż nabytek ten stał się przedmiotem rozpowszechnionego popytu.

Przyjm Pan zapewnienie wysokiego poważania i szczerego pozdrowienia

Agenor Gołuchowski.

Lwów dnia 21 Marca 1867.

Magazyny L. Feintucha

w Krakowie i we Lwowie
polecają znakomity wybór
najnowszych **parasolek**
damskich

E. PROTASZEWICZ

W KRAKOWIE, (3-12)

urządza

TELEGRAFY DOMOWE
(dzwonki elektryczne)

dla hoteli, fabryk, biur, mieszkań prywatnych i t. d.
GROMOCHRONY (konduktory od piorunów)

Aparata indukcyjne dla lekarzy.

Za wszelkie urządzenia daje gwarancję na rok jeden.

Okazy tychże można oglądać w handlu p. **H. Zychonia.**

Za 1 Złr.

każdy pozbędzie się najuporczywszej

migreny lub bólu głowy
raz na zawsze. Adres pod **A B**
poste restante. **Kraków.**

**Restauracja
MAŃKOWSKIEJ**

ulica Sławkowska,
wprost Hotelu Saskiego.

Śniadania, obiady, kolacje,
po cenie umiarkowaney.

W czwartki i niedziele **flaki.**

Wina szampańskie, reńskie, węgierskie i austriackie.

Pivo okocimskie.

24b-(21-25)

Maść na rany

bardzo dobra i

ziółka

ze 45 gatunków roślin składające się, są do nabycia każdego czasu w kantorze Stręceńskich służących, p. Mikulskiego ul. Wiślna 20. (2-25)

W. BOJARSKI

Zegarmistrz przy ul. Grodzkiej, poleca obfity swój skład Zegarów szafkowych (pendułowych) ściennych, stołowych, budzików, — **Zegarków kieszonkowych** z pierwszorzędných fabryk francuzkich i szwajcarskich. (2-15)

KSIĘGARNIA S. A. Krzyżanowskiego w Krakowie poszukuje
UCZNIA.

„OJCZYŻNA”

dziennik polityczny, ekonomiczny i literacki.

Dziennik ten poranny wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni po świętach uroczystych. — Przy przeważnym zwróceniu uwagi redakcji na kwestje dotyczące administracji wewnętrznej, ekonomji narodowej, jako najbliższej warunkujące politykę narodową i stanowiące zadatek przyszłości kraju naszego, Redakcja „OJCZYŻNY” z największą starannością zajmuje się wszystkimi innemi działami, aby odpowiedzieć mogła słusznym oczekiwaniom publiczności wykształconej i w tym celu zapewniła sobie współpracownictwo sił umysłowych we wszystkich dzielnicach kraju naszego i zagranicą.

Prenumerata z przesyłką pocztową w Galicji, Austrii i Węgrzech i w Państwie Niemieckiem:

rocznie 20 zł. w. a. kwartalnie 5 zł. w. a.
półrocznie 10 zł. w. a. miesięcznie 2 zł. w. a.

W innych zaś państwach cena powyższa z dodatkiem do niej przesyłki portorja pocztowego.